

Asia: VN/2215/2025

Luonnos hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne vaikutusten arvioinnista?

Yleiset huomiot

Hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi on esitetty valtakunnallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamista. Hankintatietovarantoon tallennettaisiin hankintojen kilpailutusasiakirjojen lisäksi muun ohella kuntien ostolaskutiedot, jotka yhdistelemällä saataisiin valtakunnallinen kokonaiskuva julkisista ostoista ja hankinnoista koko hankinnan elinkaaren ajalta. Kuntaliitto kannattaa hallituksen tavoin julkisten hankintojen talousdatan avaamista.

Kunnat ovat nykyisellään laajasti julkaisseet ostolaskutietojaan hajautetusti eri kanavissa. Hankintatietovarannon perustaminen ja ostolaskutietojen toimittaminen tietovarantoon tarkoittaa tietojen ja julkaisutiheyden yhdenmukaistamista uudella tavalla. Hankintatietovarannon vuoksi jokaisessa kunnassa tulisi jollakin tavalla muuttaa ostolaskujen käsittelyä ja tähän liittyviä järjestelmiä. Kuntaliitto on huolissaan hallituksen esityksessä esitettyjen kunnille asetettavien uusien velvoitteiden lisäämästä hallinnollisesta taakasta sekä uudistuksen aiheuttamien kustannusten korvaamisesta. Kuntaliitto korostaa, että se ei vastusta julkisen hallinnon talousdatan nykyistä laajempaa avaamista ja keräämistä. Talousdatan keräämiseen liittyvät yksittäiset toimenpiteet pitäisi kuitenkin suhteuttaa saavutettuun hyötyyn. Lisäksi tulisi ottaa huomioon pienten kuntien mahdollisuudet vastata hankintatietovarannon vuoksi esitettyihin muutoksiin.

Julkisten hankintojen talousdatan yksityiskohtainen avaaminen aiheuttaa merkittäviä kustannuksia kunnille sekä kertakustannuksina että jatkuvina kustannuksina. Kyseessä on kunnille uusi tehtävä tai aikaisemman tehtävän merkittävän merkittävä laajentaminen. Hallituksen tulee korvata kunnille muutoksista aiheutuvat kerta- ja jatkuvaluonteiset kustannukset.

Mietintö pitää sisällään merkittäviä oletuksia saavutettavista taloudellisista hyödyistä

Valtioneuvoston Lainvalmistelun vaikutusarviointioppaassa on todettu, että monipuoliseen ja perusteelliseen vaikutusarvointiin tulee panostaa hankkeissa, joiden odotettavissa olevat vaikutukset ovat merkittäviä (Lainvalmistelun vaikutusarviointiohje. Valtioneuvoston julkaisuja 2022:66, s. 11). Kuntaliiton näkemyksen mukaan ostolaskujen toimittamista koskevat muutokset ovat vaikutuksiltaan merkittäviä, ja tulevat koskettamaan jokaista kuntaa ja kuntayhtymää.

Suorahankintojen väheneminen

Hallituksen esityksen taloudellisten hyötyjen arvioinnissa on pääosin käytetty pohjana ”Selvitystä julkisten hankintojen säästökeinoista” (Pyykkönen ym. (2023)). Esityksen säästöarviossa puhutaan 20 miljoonan säästöstä, joka saavutetaan suorahankintojen ilmoitusvelvollisuus sanktioimalla. Hankintatietovarannon esityksessä ei kyseistä esitystä sanktioista ole, eikä tämä luku ole siten säästöjen arvioinnissa relevantti.

Esityksen säästöjen on lisäksi esitetty syntyvän suorahankintojen vähentymisestä. Hankintatietovarannon perustamisella ja ostolaskutietojen keskittämällä ei ole suoraa yhteyttä suorahankintojen vähentymiseen. Suorahankinta on yksi hankintalain sallimista ja laillisista menettelyistä. Saavutettujen säästöjen pohjana käytetään Pyykkönen ym. arvioita siitä, että suorahankintoja tehdään noin 2 miljardilla eurolla vuositasolla. Edellä mainitun selvityksen perusteella esitetty luku vaikuttaa kuitenkin olevan melko yleismalkainen arvio suorahankintojen määrästä. Suorahankintailmoitusten perusteella 2022-2024 suorahankintojen kokonaisvolyymi olisi ollut vuosittain keskimäärin 1,285 mrd. Kuntaliitto kiinnittää huomiota siihen, että kyseiset vuoden pitävät sisällään pakolaiskriisin ja koronapandemian vuoksi tehtyjä merkittäviä suorahankintoja. Todellinen suorahankintojen luku voi siis olla kyseisten vuosien seuranta merkittävästi pienempi.

Esityksessä suorahankintojen vähentämisestä saatava hyöty vaikuttaa lasketun hankintojen kokonaisvolyymiin nähden. Kokonaisvolyymi pitää sisällään esimerkiksi sidosyksikköhankinnat sekä tilojen ostot ja vuokrat, jotka eivät kuulu hankintalain soveltamisen piiriin. On lisäksi huomattava, että laskelmien pohjalla olevana hankintojen volyymitietona käytetään 47 miljardia euroa tutkihallinto.fi-sivuston perusteella oikean luvun 38 miljardia euroa sijaan.

Tarjoajien määrän kasvu toistuvissa kilpailutuksissa

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että sopimusseurannalla ja jälki-ilmoituksilla olisi merkittävää kilpailua lisäävää vaikutusta. Lähteenä käytettävässä tutkimuksessa (Bauhr ym. (2020)), on selvitetty

tarjouspyynnön ja hankintailmoituksen tietokenttien tietojen oikeudellisuudesta ja niiden tuomaa lisäinformaatiota nyt käsiteltävänä olevan ilmoitustyyppin, jälki-ilmoituksen, kenttien sijaan. Tietosisällön lisääminen ja avoimuus kilpailutuksen aikana voisi tutkimuksen mukaan lisätä kilpailua varsinaisesta hankintasopimuksesta. Tutkimus on tulkittavissa siten, että hyöty koituu tarkemmasta informaatioisisällöstä, eikä lukumääräisesti täyttökenttien lisäämisestä ilmoituksille.

On varsin kyseenalaista, voidaanko jälki-ilmoituksen tiedoilla olettaa olevan samanlainen vaikutus kilpailun määrään. Jälki-ilmoitus julkaistaan siinä vaiheessa, kun kilpailutus on jo käyty. Markkinatilanne saattaa muuttua merkittävästi kilpailutusten välillä. Lisäksi vain osa tehtävistä hankinnoista on toistuvaisluonteisia.

Muut taloudelliset perustelut

Muilta osin hyötyjen osalta viitataan lisääntyvään yhteishankintayksiköiden käyttöön, sopimusmuutosten vähenemiseen sekä hankinnan ennakollisella arvioinnilla saavutettaviin hyötyihin. Arvioita on perusteltu melko vähän, ja esimerkiksi ennakollisella arvioinnilla saavutettava 160 miljoonan euron vuosittainen säästö ja tietovarannon siihen tuoma 9 miljoonan euron lisäarvo vaikuttavat ylimitoitetulta.

Kaiken kaikkiaan kuntien saavuttama hyöty hankintatietovarannosta perustuu olettamuksiin. Arvioitu hyöty on luonteeltaan epäsuoraa. Saavutettuja hyötyjä kunnille ei voida suoraan osoittaa, ja merkittävä osa epäsuorasta hyödystä kohdistuu muihin tahoihin kuin kuntiin. Kunnille aiheutuvat kustannukset ovat taas luonteeltaan suoria. Kuntien saavuttaman hyödyn ollessa varsin epävarmalla pohjalla ja kun kyseessä on uusi tehtävä tai aikaisemman tehtävän merkittävä laajennus, kuntien uudistuksessa aiheutuvat kulut tulee täysimääräisesti korvata.

Muutoksen vaikutukset kuntakenttään ovat merkittävät

Kuntaliitto kantaa huolta erityisesti pienten kuntien kyvystä vastata vaadittuihin muutoksiin.

Kunnilla on erilaiset resurssit, tarpeet ja mahdollisuudet palveluiden tuottamiseen. Siksi myös talousdatan tuottamisessa on merkittävää vaihtelua. Etenkin pienet kunnat joutuvat muutoksen myötä tekemään merkittäviä järjestelmä uudistuksia, ja kunnan saavuttama hyöty jää rajalliseksi. Pienet kunnat kamppailevat jo nyt resurssien rajallisuuden kanssa, ja uudistus pahentaa tilannetta entisestään. Velvoitteiden osalta ei ole lievennyksiä pienten toimijoiden osalta, vaan velvoitteet tulevat koskemaan niitä täysimääräisinä. Velvoitteet tulisi rajata mm. laskujen yksityiskohtaisen tiedon osalta kynnysarvot ylittäviin hankintoihin. Kynnysarvot ylittäviä kilpailutuksia tehdään

lukumääräisesti vähemmän pienissä kunnissa. Toimenpiteiden rajaaminen hankintalain piiriin kuuluviin hankintoihin rajaisi tehokkaasti uudistuksen aiheuttamaa työtaakkaa pienissä kunnissa.

Väestöpohjaltaan isoille kunnille uudistus aiheuttaa paljon työtä, vaikka niillä on lähtökohtaisesti osaamista ja resursseja laskutuskäytäntöjen muuttamiseen. Suurten kuntien laskutusmäärät ovat merkittäviä ja siten muutoksilla on merkittävä kustannusvaikutus suurissa kunnissa mm. järjestelmä uudistusten ja laskutuskäytäntöjen muutoksen myötä.

Vaatus uuden tehtävän aiheuttamien kustannusten korvaamisesta

Kuntaliitto katsoo, että esitys perustaa kunnille uuden tehtävän. Vaihtoehtoisesti kyseessä voi olla nykyisen taloustietojen koskevan toimittamisvelvollisuuden merkittävä laajennus. Uuden tehtävän määrittäminen tai olemassa olevan tehtävän merkittävä laajennus eivät ilmene hallituksen esityksestä.

Kunnille esitetystä uudesta tehtävästä aiheutuvat pysyvät ja kertaluonteiset kulut tulee korvata kunnille. Aiheutuvien kustannusten määrä tulee arvioida oikeassa suhteessa kuntien lukumäärään.

Hallituksen esityksessä on arvioitu, että muutoksesta seuraavat kertaluonteiset kulut ovat kunnille noin 8,8 miljoonaa euroa ja jatkuvaluonteiset kulut noin 4,6 miljoonaa euroa vuodessa. Kuntaliiton arvion mukaan kulut voivat olla esitettyä merkittävästi korkeammat. Kertakustannuksia aiheutuu uuden sopimuskannan lisäksi vanhojen sopimusten ja tietojen päivittämisestä tietovarannon vaatimaan muotoon. Kuntaliitto toteaa, että automatisoitu talousraportointi -hankkeen aiheuttamiksi kustannuksiksi arvioitiin noin 17 miljoonaa euroa. Hankintatietovarantohanke on järjestelmävaikutuksiltaan ainakin vastaavan kokoinen.

Työryhmämietinnön mukaan uudistuksesta aiheutuvien jatkuvien kulujen määrä puolittuu viidessä vuodessa. Kuntaliitto ei pidä arviota realistisena. Mietinnön mukaan esimerkiksi Valtiokonttorille seuraa muutoksesta pysyviä kuluja miljoona euroa vuodessa. On epäselvää, miksi kunnille asetetun uuden tehtävän kustannukset eivät olisi luonteeltaan pysyväisluonteisia. Jatkuvien kustannusten osalta Kuntaliitto arvioi, että viiden vuoden sijaan kahdeksan vuotta on realistinen aikataulu muutoksen aiheuttamien jatkuvien kulujen vähentymiseen sen myötä, kuin automatisaatio lisääntyy. Kuntaliiton arvion mukaan hankkeesta aiheutuu kunnille pysyviä jatkuvaluonteisia kustannuksia.

Hallituksen esityksessä on kulujen korvaamisesta kunnille vain yksilöimättömiä kirjauksia. Mietinnössä on myös viittaus vuoden 2026 lisätalousarvioon. Kunnat joutuvat aloittamaan tietojärjestelmämuutosten tekemisen heti lainsäädännön hyväksymisen jälkeen. Kuntaliitto katsoo, että tällöin tulee olla selvillä korvausten taso ja aikataulu sekä kertaluontoisten että pysyvien kustannusten osalta. Arvio kustannustasosta tulee ilmetä suoraan hallituksen esityksestä.

Kuntaliiton arvio muutoksesta johtuvista kaikista hankkeesta aiheutuvista kustannuksista seuraavan viiden ajalta on noin 40–60 miljoonaa euroa ja pelkästään kuntien osalta yli 10 miljoonaa euroa.

2. Huomionne ehdotetusta hankintatietovarantolaista ja sen perusteluista?

Laki hankintatietovarannosta 2 § Ostolaskutietojen toimittaminen tietovarantoon

Huomiot liittyen pykälämuotoiluun

Esityksen mukaan 2§:n 1 momentin mukaan hankintatietovarantoon tulisi toimittaa ostolaskut sekä vuokra- ja leasingsopimusten laskuja koskevat tiedot (ostolaskutiedot). Ostolaskutietojen pitäisi pitää sisällään mahdollinen kilpailutustunniste ja erikseen päätettävät otsikointi- ja tiliöintirivitiedot. Lisäksi ostolaskutietojen tulee sisältää erikseen määriteltävät tuoterivitiedot.

Tietovarantolain perusteluissa ostolaskun käsitettä on avattu seuraavasti: ”Ostolasku on yleisen määritelmän mukaan myyjän ostajalle lähettämä asiakirja, joka sisältää tiedot toimitetuista tuotteista tai palveluista, hinnat, määrät ja maksettavan kokonaissumman. Julkisen sektorin ostolaskujen määritelmää ei ole säännelty yhtenäisesti.”

Hallituksen esityksen mukaan kunnan tulee toimittaa tietovarantoon tiedot varsin merkittävästä osasta kunnan talouskirjanpitoa. Otsikko- ja rivitietojen toimittamisvelvollisuus koskisi myös laskuja, jotka eivät kuulu hankintalainsäädännön soveltamisen piiriin.

Kuntien kaikissa ostolaskuissa ei nykyisellään ole kaikkia pykäläesityksessä lueteltuja tietoja. Laskuja ei tulisi joutua muokkaamaan manuaalisesti vain hankintatietovarantolain määritelmän tai vaatimusten vuoksi.

Hankintatietovarantolain mukaan valtaosassa kuntien maksuliikenteestä tulisi olla jatkossa tuoterivitiedot. Kyseessä on merkittävä laajennus nykyiseen laskutuksen yksityiskohtaisuuteen. Tuoterivitietoja on tarkoitus kerätä, jotta hankinnan sisällöstä ja kilpailutuksen toteutumisesta voidaan tehdä tarkempaa tutkimusta ja analyysiä. Kuntaliiton arvion mukaan tuoterivitietojen lisääminen valtaosalle kuntien laskuille on merkittävää hallinnollista taakkaa lisäävä toimenpide. Vaikka pääosassa kuntien ostolaskuista esiintyy tuoterivitietoja, osasta laskuja tuoterivitiedot puuttuvat käytännön syistä johtuen. Esimerkiksi niin sanotuilla koontilaskuilla on kerätty pieniä laskutussummia ilman yksityiskohtaisia rivitietoja. Kuntaliiton näkemyksen mukaan kuntien nykyisen laskutustiedon ja ostolaskujen rakenteen tulisi olla riittävä hankintatietovarannon tarpeisiin. Kuntien ei tulisi joutua erikseen merkittävästi muuttamaan laskujensa tuoterivitietoja.

Hankintatietovarantolaissa ei tulisi määritellä yksittäisen ostolaskun tietosisältöä, vaan yhteinen tietosisältö tulee määrittää vain kuntalain (410/2015) 120 a §:ssä mukaisen menettelyn kautta.

Mikäli tuoterivitiedoista olisi tarpeen säätää nimenomaan hankintatietovarantoa koskevassa laissa, Kuntaliitto esittää, että pykälän edellytys tuoterivitietojen sisällyttämisestä tulee muuttaa ehdolliseksi samoin kuin kilpailutustunnisteen lisäämisvelvoitekin on. Kun kilpailutustunnisteen osalta velvoite on ilmaistu sanamuodolla ”tulee sisältää mahdollinen kilpailutustunniste”, myös tuoterivitietojen tulisi olla ilmaistu sanamuodolla ”ostolaskutietojen tulee sisältää mahdolliset erikseen määriteltävät tuotetiedot”. Tällöin laskuille, joilla tuoterivitietoja ei ole, ei tarvitsisi sellaisia erikseen lisätä.

Esityksen mukaan vain rajatut tahot (KKV sekä muutama muut viranomaiset) pääsevät käsiksi hankintatietovarantoon lähetettyihin tuoterivitietoihin. On kyseenalaista, kuinka paljon lisäarvoa tuoterivitietojen lisäämisen vaatimisella saavutetaan akateemisessa tutkimuksessa tai valvontatoimissa suhteessa sen kunnille aiheuttamaan kustannukseen.

Hallituksen esityksen mukaan ostolaskuille tulisi lisäksi lisätä kilpailutustunniste. Kilpailutustunniste on hankintalainsäädännön mukaisten kynnysarvojen ylittävän hankinnan yksilöivä tunniste. Kilpailutustunniste olisi lähtökohtaisesti pakollinen EU-kynnysarvon ja kansallisen kynnysarvon ylittävissä hankinnoissa. Kilpailutustunnisteen lisääminen tai toimittajan lisäämän kilpailutustunnisteen tarkastaminen tulee olemaan uusi hallinnollinen työ kunnille.

Pykälän 1 momentin mukaan tiedon toimittaja, eli esimerkiksi kunta, vastaa toimitettujen tietojen oikeellisuudesta. Vaatimus edellyttää ainakin alkuvaiheessa merkittävää määrää manuaalista työtä. Kuntakentällä on aikaisempaa kokemusta kokeiluista, joilla on pyritty sopimusvelvoittein velvoittaa toimittaja lisäämään erilaisia esimerkiksi sopimusnumerotietoja laskuille. Yrityksistä ja kehotuksista huolimatta tieto ei ole virheetöntä, eivätkä kaikki toimittajat ole viime kädessä ollenkaan onnistuneet lisäämään tietoa laskuille.

Erityisen ongelmallinen kilpailutustunnisteen vaatimus on voimassa olevien hankintasopimusten ostolaskuille. Kilpailutustunniste luodaan Hilma-kanavassa jälki-ilmoituksen tekemisen myötä, mutta voimassa olevien hankintasopimusten osalta jälki-ilmoitukset on tehty jo parhaimmillaan vuosia sitten. Vanhojen sopimusten ostolaskuille tulee olemaan lähes mahdotonta saada kilpailutustunniste. Hallituksen esityksestä puuttuu täysin tieto, miten voimassa olevien sopimusten ostolaskuja tullaan kohtelemaan kilpailutustunnisteen osalta. On myös täysin epäselvää, miten kilpailutustunniste tulee syntyään jo tehtyihin jälki-ilmoituksiin.

3 § Tietovarantoon tallennettavat tiedot

Pykälän mukaan Valtiokonttori tallentaa hankintatietovarantoon paitsi kuntien sille toimittamat ostolaskutiedot myös avoimesti saatavilla olevat hankintailmoitus- ja tarjouspyyntötiedot. Kuntaliitto pitää kannatettavana hallituksen esityksen lähestymistapaa kilpailutustietojen keskitetystä hankkimisesta Valtiokonttorin toimesta.

5 § Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Siirtymäsäännöksen mukaan hankintatietovarantolain 2 §:n mukaista ostolaskutietojen toimittamisvelvoitetta sovellettaisiin kuntien osalta laskutietoihin, joiden tositepäivä on 1.1.2028 tai sen jälkeen. Kunnille taattaisiin siten noin 1,5 vuoden siirtymäaika.

Siirtymäaika tulee olemaan tiukka, sillä ostolaskutietojen toimittaminen tulee vaatimaan järjestelmämuutoksia jokaisen kunnan talousjärjestelmiin.

Siirtymäsäännöksen ja sen perustelujen perusteella toimitusvelvollisuus vaikuttaisi voivan koskea ostolaskuja riippumatta siitä, milloin ostolaskun perusteena oleva hankintasopimus on solmittu. Vanhoissa hankintasopimuksissa ei ole voitu ottaa huomioon esimerkiksi velvoitetta lisätä kilpailutustunnus toimittajan ostolaskuille. On epäselvää, tuleeko kuntien toimittaa ostolaskuihin myös vanhojen hankintasopimusten osalta.

Mikäli kuntien velvollisuus ostolaskujen toimittamiseen vuoden 2028 alusta alkaen koskee myös vanhojen, voimassa olevien hankintasopimusten ostolaskuja, on siirtymäaika kohtuuton ja epärealistinen. Hankintatietovarantoa koskevan lainsäädännön astuessa voimaan kesällä 2027 on kunnilla puolitoista vuotta aikaa saada aikaan mittavat järjestelmä- ja toimintatapamuutokset sekä muutokset kaikkiin tuona aikana kilpailutettavien hankintojen sopimuksiin. Voimassa olevia sopimuksia, joissa ei ole otettu huomioon hankintatietovarannon vaatimuksia, on kuitenkin merkittävä määrä näiden lisäksi. Voimassa olevien sopimusten ostolaskutietojen muodon yhdenmukaistamiseen on saatava lisäsiirtymäaika. Kuntien lienee mahdollista toimittaa ostolaskut vanhoihin sopimuksiin liittyen ilman esimerkiksi kilpailutustunnusta myös nyt esitetyn siirtymäajan puitteissa, mutta tällöin ostolaskutiedon ei voida vaatia olevan täydellisesti hankintatietovarannon vaatimukset täyttävää. Tämä on otettava huomioon näin merkittävää systeemimuutosta tehtäessä. Kuntaliitto esittää, että määriteltäisiin tietty ajankohta, jonka jälkeen julkaistuihin kilpailutuksiin liittyvään laskutukseen tulee lisätä kilpailutustunnus. Määriteltä ajankohtaa aikaisemmin toteutettuihin kilpailutuksiin liittyvään laskutukseen ei lisättäisi kilpailutustunnusta.

3. Huomionne ehdotetuista muutoksista julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin ja vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettuun lakiin sekä edellä mainittujen lakien perusteluista?

60 § Hankintailmoitusten julkaiseminen

Ehdotetun mukaan pykälään lisättäisiin säännös, jossa Valtiokonttorille säädettäisiin määräysenantovaltuus. Ehdotuksen mukaan Valtiokonttori voisi antaa määräyksiä yksityiskohtaisemmin uusista sähköisistä hankintojen ilmoittamisen tietokentistä sekä sähköisistä ilmoituslomakkeista. Ehdotuksen mukaan tällaiset muutokset olisivat teknisiä ja tultaisiin toteuttamaan direktiivin sallimissa rajoissa.

Kuntaliitto pitää kannatettavana sitä, että kansallisesti on määritetty yksi taho, joka hallinnoi ja yhdenmukaistaa hankintailmoitusten tietosisältöjä keskitetysti. Teknisillä määräyksillä Valtiokonttori voi varmistaa, että eri sähköiset kilpailutusjärjestelmät ovat tietosisällöltään yhdenmukaisia.

Hallituksen esityksen mukaan määräysenantovaltuus mahdollistaisi Valtiokonttorin antaa määräyksiä hankintamenettelyssä ilmoitettavista tiedoista. Määräysenantovaltuuden nojalla Valtiokonttori voisi määrätä esimerkiksi jälki-ilmoituksella ilmoitettavista tiedoista siten, että ilmoitukselle tulisi täyttää tiedot tarjoajista sekä liittää hankintapäätös ja perustelumuistio.

Kuntaliitto katsoo, että jäljempänä kuvatun määräysenantovaltuuden osalta kyse ei ole pelkästään ilmoitusten tietosisällöistä tai teknisistä muutoksista. Perusteluissa kuvatut esimerkkitoimenpiteet muodostaisivat merkittävän hallinnollisen taakan kaikille hankintayksiköille. Mikäli Valtiokonttorin olisi mahdollista vain määrätä mainitunkaltaisten uusien työvaiheiden lisäämisestä EU:n hankintalainsäädännön edellyttämän hankintamenettelyn ja ilmoituslomakkeen sisällön lisäksi, Valtiokonttorin ei olisi tarpeen esimerkiksi selvittää muutoksen vaikutuksia tai arvioida hallinnollisesta työstä seuraavien kustannusten korvaamista kunnille. Ei ole selvää, onko esitetty mekanismi lainsäädännön ja sen arvioinnin edellyttämän mukainen, sillä perustuslain (731/1999) 121 §:n 2 momentin mukaan kunnille annettavista tehtävistä säädetään lain tasoisesti. Kuntaliiton näkemyksen mukaan esitettyjen tietosisältöjen toimittaminen pitäisi ensisijaisesti toteuttaa automaatiolla sähköisistä kilpailutusjärjestelmistä ilman, että Suomen kaikki tuhannet hankintayksiköt tekevät työn manuaalisesti. Mikäli muutos tulisi kuitenkin toteuttaa hallituksen esityksessä esitetyllä sisällöllä, sitä ei ole mahdollista toteuttaa vain Valtiokonttorin määräyksellä ilman toimenpiteen ja työn sisällön tarkempaa arviota ja kustannusten korvaamista. Näkemys koskee myös hallituksen esityksessä hankintain 104 §:ään esitettyä.

69 § Tarjouspyynnön ja muiden hankinta-asiakirjojen asettaminen ehdokkaiden ja tarjoajien saataville

Esityksessä ehdotetaan, että tarjouspyynnön ja muiden hankinta-asiakirjojen saaminen ei saisi edellyttää rekisteröitymistä tai kirjautumista. Kuntaliitto kannattaa esitystä.

Hallituksen esityksen tekstissä on virhe siltä osin, että kirjautumisvaatimuksessa kilpailutusjärjestelmiin olisi kyse hankintayksikön edellytyksestä. Hankintayksiköt eivät edellytä kirjautumista kilpailutusjärjestelmiin, vaan kyseessä on kilpailutusjärjestelmien ominaisuus ja kilpailutusjärjestelmätoimittajien edellytys.

104 § Tarjouspyyntö ja tarjous

Esityksessä ehdotetaan muutosta kansallisten hankintailmoitusten muotoon ja kansallisten hankintailmoitusten toimittamiseen.

Hankintalain mukaisten EU-hankintojen tulee oletuksena olla sähköisessä muodossa sähköistä tietojenvaihtoa käyttäen. Hankintalain 62 §:n mukaan hankinta-asiakirjoja on mahdollista toimittaa myös muussa kuin sähköisessä muodossa, mikäli tämä on tarpeen.

Kansallisissa hankinnoissa ei ole säädetty pakottavaa sähköistä toimitustapaa hankinta-asiakirjoille, vaan hankintayksikkö on saanut parhaaksi katsomallaan tavalla asettaa tarjouspyyntöasiakirjat tarjoajien saataville. Esitetty muutos 104 §:ään vaikuttaisi edellyttävän kaikkien hankinta-asiakirjojen toimittamista sähköisessä muodossa, jos jokin asiakirja on sähköinen. Esityksen perusteluissa on viitattu hankintalain 62 §:ään, joka mahdollistaisi joustavan tietojenvaihdon, mutta säätäminen perusteluissa ei esitä asiaa tarpeeksi selkeästi lakia lukevalle.

Varsinainen viittaus 62 §:ään on esitetty 103 §:ssä. On epäselvää, miksi hallituksen esityksessä esitetty muutos 104 §:ään ei ole esitetty 103 §:ään, jossa tietojenvaihtokokonaisuus on muutoin esitetty kansallisten hankintojen osalta.

4. Huomionne ehdotetuista muutoksista Valtiokonttorista annettuun lakiin ja niiden perusteluista?

-

5. Muut mahdolliset huomionne hallituksen esitysluonnoksesta?

-

Valkeinen Tuija

Suomen Kuntaliitto ry - Juha Myllymäki, lakiasianjohjaja ja Marja-Liisa
Ylitalo, kehittämispäällikkö